

Welkom in de Sint-Machariuskerk.

Deze ruimte wil een warme thuis zijn voor de parochiegemeenschap waar we elkaar ontmoeten, tot bezinning komen, genieten van het leven, aandacht hebben voor verdriet en afscheid. Soms krijgt ze een andere functie tijdens een tentoonstelling, een concert of een voordracht....

Het is een droom om vanuit onze christelijke inspiratie de Machariuskerk ‘open te gooien’ voor buurtbewoners en toevallig passerende mensen.

Hier aan de samenvloeiing van de Schelde en de Leie stichtte de H. Amandus nog voor 639 een kerk toegewijd aan Sint-Petrus. Kort daarop werden de relieken van de H. Bavo naar deze kerk overgebracht. Een kloostergemeenschap groeide. In het begin van de 8ste eeuw is er sprake van een afzonderlijke abdij, de Sint-Baafsabdij, met een eigen dorp en autonomie. In 1012 stierf Macharius in deze abdij.

Op 29 april 1540 werd in de Carolijnse Concessie (het vonnis van Karel V als gevolg van de weigering om een aandeel van een vorstelijke bedde te betalen) de site van de Sint-Baafsabdij gekozen om een dwangburcht te bouwen ‘het Spanjaardenkasteel’.

Eind 18de eeuw begon de ontmanteling van het Spanjaardenkasteel. Tijdens de eerste helft van de 19de eeuw werd het kasteel verder afgebroken. Door deze ingrepen werd aan het oprichten van een nieuwe parochie gedacht.

Het kwartier van het Spanjaardenkasteel werd bij de Sint-Jacobsparochie gevoegd.

De parochie

Vanaf **1835** vervulde de refter van de vroegere Sint-Baafsabdij de functie van hulpkapel van de Sint-Jacobsparochie voor de nieuwe wijk die zich ontwikkelde nabij de Dampoort. Op 30 december **1872** werd deze kapel erkend als parochiekerk onder de bescherming van de H. Macharius.

De toenemende bedrijvigheid in de wijk o.a. door de bouw van een nieuw slachthuis en veemarkt en de groeiende bevolking liet de nood aanvoelen om een volwaardige parochiekerk te bouwen. Zo was de bevolking binnen de parochiegrenzen in 1876 gegroeid tot 8000 personen.

Op 13 juni **1880** legde de hulpbisschop van Gent de eerste steen.

Pas in **1891** werd de kerk gewijd en drie jaar later was de toren voltooid.

De eerste pastoor werd Amedée Coemans (1829-1894), die sedert 1867 de hulpkerk als laatste proost de proosdij van Sint-Macharius bestuurd had.

De parochiekerk.

Het grondplan toont een driebeukige kerk met een uitspringende dwarsbeuk en een koor met vijfzijdige sluiting.

De kerk werd opgetrokken in rode baksteen en hardsteen volgens het ontwerp van ir. Arthur Verhaegen-Lammens. De uitvoering van de werken gebeurde o.l.v. architect Eugène Nève.

De drie beuken zijn afgedekt met een houten tongewelf in rigahout. De kerk kreeg in 1906 een eerste neogotische beschildering van Remi Goethals, in 1934 werden zij overschilderd door Georges Ysabie. In 1963 verdwenen alle decoratieve elementen onder een laag witte verf.

In 1989 werd de buitenzijde gerestaureerd.

De middenbeuk:

* de preekstoel (1851-beeldhouwer P.C. De Preter uit Borgerhout): onder de kuip beeld van de H. Macharius als bisschop. Onderaan de kuip de symbolen van de evangelisten (Mattheus-mens; Lucas-stier; Marcus-leeuw en Johannes-adelaar), op de panelen Jezus en de Samaritaanse vrouw bij de waterput, de bekering van de H. Hubertus en de H. Macharius.

De hemel wordt gedragen door een engel.

Het hoogkoor:

* het hoofdaltaar met in het retabel gesculpteerde voorstelling van de aanbidding der wijzen, de bruiloft te Kana, de calvarie, de vermenigvuldiging der broden en vissen en de Emmaüsgangers. Op de altaartafel afbeeldingen van de ark van het verbond, de pelikaan die zijn jongen voedt en de tafel met de toonbroden

Het tabernakel op het hoofdaltaar werd gemaakt door A. Bourdon-De Bruyne, 1883.

* het eikenhouten koorgestoelte dat gemaakt werd door de gebroeders De Clercq uit Merelbeke in 1890.

* De glasramen in het hoogkoor vallen op door hun speciaal coloriet. Deze ramen werden hersteld na de inslag van een bom op 19 maart 1945. Zij dateren uit 1948 (glazenier Van Hevele) en zijn betaald door Oorlogsschade en officiële toelagen. Op het centrale raam zien we de voorstelling van de H. Drievuldigheid en de symbolen van de evangelisten. Rechts daarvan de H. Macharius met zakdoek en melaatse, links de H. Hubertus met jachthoorn en hert met kruis. Op de twee uiterste glasramen kan men engelen met vlamvend zwaard, met wierookvat, met Christusmonogram en weegschaal zien.

* De communiebank met eucharistische symbolen die ook op de zoldering van het hoogkoor terug te vinden zijn.

De noordelijke zijkapel:

*het altaar is toegewijd aan O-L-Vrouw. In het retabel beelden van de ouders van Maria: Joachim en Anna en van de ouders van Johannes de Doper: Elisabeth en Zacharias.

In de glasramen vinden we het embleem van de *Eucharistische Kruistocht* in Vlaanderen opgericht in 1920 in navolging van Pius X (1910) terug.

De linker kruisbeuk:

* neogotisch zijaltaar in de kruisbeuk is toegewijd aan de H. Macharius. In het retabel zien we de genezing van een zieke door de heilige en de dood van de heilige in de abdij. (Remi Rooms (1887).

* de gebrandschilderde vensters opgedragen aan Maria en haar ouders Joachim en Anna (atelier De Bethune). Onderaan het wapen van Leo XIII.

* drie medaillons, we herkennen de prediking van de H. Macharius, de zielen in het vagevuur en de Tenhemelopneming van Maria.

* de gepolychromeerde beeldengroep van de H. Macharius met pestlijders (1862 Antoon Van Eenaeme), dat in 1867 bij het 800ste jubelfeest van Sint-Macharius in de stoet meegedragen werd.

De zuidelijke zijkapel:

* Het altaar is toegewijd aan de H. Jozef. In het retabel een kruisbeeld omgeven door beelden van Abraham en Isaac, Jacob, Melchisedek en koning David. Op de glasramen ziet men de H. Jozef, de Sint-Pietersbasiliek in Rome, het wapenschild van Pius XII en het wapenschild van bisschop C.J. Calewaert

De rechter kruisbeuk:

* neogotisch zijaltaar is toegewijd aan de H. Hubertus. In het retabel zien we de H. Hubertus aan het hof van Pepijn van Herstal en de H. Hubertus die de stoel ontvangt. (Remi Rooms 1887)

* de glasramen met v.l.n.r. H. Lieven met wapenschild van Vlaanderen, H. Jozef met wapenschild van België en H. Bavo met wapenschild van Gent.

* drie schilderijen: de H. Paulus, de kruisafneming en tenslotte een engelbewaarder begeleidt een kind.

De zijbeuken:

* twee neogotische biechtstoelen. Kijk naar de passiesymbolen op de zoldering die ook op de biechtstoelen terug te vinden zijn.

Het portaal:

Rechts bij het binnenkomen een oude waterpomp. Tot de 19de eeuw was de ruimte waar de kerk nu staat onbebouwd. Hier stond de wonderdoende put van de H. Macharius. In de Sint-Baafsabdij op het grasperk van de westelijke kloostertuin staat de bekroning van deze put.

Deze merkwaardige versiering uit het begin van de 16de eeuw werd in de jaren 1897-98 gereconstrueerd.

Wie was Macharius?

De H. Macharius zou afkomstig zijn van Antiochië in Armenië. Zijn gelijknamige oom en peter was de lokale patriarch en H. Macharius volgde hem op. Hij had de gave om zieken te genezen en was een vaderfiguur voor de armen. Na opgenomen te zijn in de Sint-Baafsabdij in Gent werd hij ziek. De pest brak uit in Gent en hij zou een visioen gekregen hebben dat er slechts een einde aan de pest zou komen wanneer hij zelf en zijn gezellen eraan zouden sterven. Hij zou zijn eigen dood voorspeld hebben op Witte Donderdag, 10 april 1012 en op die dag overleden zijn, waarna de pest verdween.

Hij wordt afgebeeld met een zakdoek, doordrenkt met zijn tranen, in de hand. Twee melaatsen genazen immers door de aanraking met de zakdoek. Het water waarmee hij zijn handen waste bezat de wondere kracht alle soorten ziekten te genezen. Soms zien we ook een steen met drie nagels in. Bij zijn prediking in Palestina werd hij gevangengenomen en gemarteld. Hij werd in kruisvorm op de grond gelegd, zijn handen gebonden met sterke koorden die in de vloer vastzaten met nagels. Een gloeiende steen werd op zijn borst gelegd. De nagels sprongen echter vanzelf uit de grond. In 1667 werd een algemene processie gehouden omdat de stad Gent gespaard bleef van de pest.

In 1767 en 1867, respectievelijk het zevende en achtste eeuwfeest, groeide dit uit tot grootse plechtigheden. Getuige daarvan is de uitgave van boeken die de processies moesten illustreren.

Dirk ketelaere

Korte bibliografie

Bailleul B., Wandelen in de St.-Machariuswijk, Gent, 2000.

Liber memorialis Sint-Machariusparochie, Gent.

Meerpoel R., 100 jaar Sint-Machariusparochie Gent 1873-1973, Gent, 1973.

Nalbandian, J., Het volledig leven van den Heiligen Macharius, Armenische Bisschop, Patriarch van Antiochië en de betrekkingen van de Armeniërs met België, Brussel, 1939.

Van Hecke, M., Mini-expo Sint-Machariuskerk, Gent, 1989.

<http://www.macharius.be/>